

FREDERIKSBORG

Historiedysten 2024 – Grundloven 1849

Lærervejledning 6.-8. klasse

Nationalhistorisk
Museum

INDHOLD

Hvad er Historiedysten?	3
Konkurrencen	3
Forbindelse til Frederiksborg	3
Målgruppe	4
Undervisningsmaterialet	4
Digital læringsplatform	4
Lærervejledning	4
Fag	5
Faglige mål	5
Overordnede mål i folkeskolen	5
Faglige mål og kompetencer	5
Historiefaget	5
Indledende øvelse til forløb	8
Vejledning til de digitale hotspots	8
Hvad er demokrati	8
Grundloven og stemmeret	9
Overgangen fra enevælde	11
Orla Lehmann	13
Kongens magt	16
Frygten for revolution	17
Kvindernes stemmeret 1915	19
Politiske grupper	21
Venstrefløjen – Bondevennerne	22
De Nationalliberale	22
Højrefløjen – De Konservative	23
N.F.S. Grundtvig	24
Alfred Hage (bestilleren)	26
Constantin Hansen	28
Slesvig og Holsten	32

Hvad er Historiedysten?

Historiedysten er konkurrence på viden om danmarkshistorien for 3.-8. klasser i hele Rigsfællesskabet. Historiedysten har til formål at sætte fokus på danmarkshistorien på en anderledes, udfordrende og aktiverende måde. Det er gratis for alle at være med, og klasserne deltager som et hold. Frederiksborg er vært, og emnerne for konkurrence tager udgangspunkt i museets samling. Dysten løber af stablen hvert andet år, og i 2024 afholder Frederiksborg Historiedysten for ottende gang.

Historiedysten sætter i 2024 fokus på en central udvikling i danmarkshistorien, nemlig demokratiets begyndelse med indførelsen af Grundloven 1849. Gennem konkurrencen får eleverne indsigt og forståelse for, hvordan Danmarks demokrati har udviklet sig fra dens begyndelse med Grundloven 1849 og frem til i dag. Eleverne får et kendskab til demokrati i Danmark, menneskers rettigheder og grundlovens indførelse i 1849. Eleverne vil reflektere over demokratiets begyndelse, og hvilken betydning og udvikling demokratiet har haft frem til dagens Danmark.

Konkurrencen

Historiedystens konkurrence forløber over tre runder. 1. runde er en quiz på paratviden, hvor eleverne besvarer en multiple choice-test. De 30 bedste klasser på begge niveauer går videre til 2. runde. Dette er den kreative runde, hvor klassen i fællesskab skal udforme et produkt. Produkterne bliver indsendt elektronisk, hvorefter de bliver bedømt af en jury nedsat af Frederiksborg. Af denne runde går de to bedste klasser videre til den store finale. Finalen foregår på Frederiksborg i Hillerød og består af en række forskellige opgaver, som løses af klasserne oppe på slottet.

Vinderne af Historiedysten 2024 får en fantastisk klasseoplevelse. Førstepræmien er en klassesetur til Tivoli i København med alt betalt. Klasserne får transport, entré, turpas og madbillet til Tivolis foodhall. Er I de heldige vindere af den store Historiedysten 2024, kan I glæde jer til en hyggelig klassesetur i Tivoli med sjov og skæg i forlystelserne og frokost i foodhallen med mad til enhver smag. Få chancen for denne dejlige klassesetur ved at [deltage](#) i Historiedysten 2024.

Forbindelse til Frederiksborg

I anledning af 175 året for indførelsen af Danmark første Grundlov 5. juni 1849 sætter Historiedysten 2024 et skarpt blik på Grundlov og demokrati i Danmark. Frederiksborg, som er vært for Historiedysten, er indehaver af det eneste originale billede, der afspejler den historiske begivenhed om Grundlovens indførelse i 1849. Billedet hænger eksklusivt på Frederiksborg og er et af museets største værker med målene 3,61 x 5,27 meter. Maleriet bliver rammen for den digitale platform, der udvikles til dysten og inddrages i konkurrencens finale. Vil man se det originale billede af det første møde af den grundlovgivende rigsforsamling kan det ses på Frederiksborg i stue 61.

Historiedysten 2024 tager afsæt i Grundloven 1849 og udvikler et undervisningsmateriale, der omhandler demokrati, rettigheder, kvindernes stemmeret, politiske partier og monarkiets magt. Bliv klogere på demokratiets begyndelse i Danmark gennem Historiedysten 2024 og deltag i den landsdækkende konkurrence og få muligheden for at vinde en hyggelig klasseoplevelse.

Målgruppe

Målgruppen er 6.-8. klasse. Det faglige niveau er valgt ud fra hvilke klasser, der skal dyste mod hinanden i Historydystens konkurrence. De faglige mål er sat ud fra de tre klassetrin, hvor vi har gjort overvejelser om at favne hele målgruppens faglige niveau.

Undervisningsmaterialet

Undervisningsmaterialet, der er udviklet til Historydysten, indebærer en digital læringsplatform og en lærervejledning. Den digitale læringsplatform indeholder tekster, lydspor, billeder mm. om emner i temaet Grundloven 1849. På platformen er der inkorporeret elevopgaver, der enten skal løses digitalt, på elevark eller i dialog med klassekammerater. Enkelte elevopgaver skal løses på de tilgængelige elevark, som kan printes og udfyldes af eleverne. Elevopgaverne byder på faglige spørgsmål, refleksionsopgaver, mindre analyser, diskussioner og meget mere. Opgaverne lægger op til dialog og samarbejde to og to i klassen, dog kan lærer også vælge at indarbejde opsamling i plenum, hvis man ønsker det.

Materialets omfang rækker til omkring 3-4 lektioner, som afhænger af, hvor meget tid I bruger på opsamling og hvor effektive eleverne arbejder med materialet.

Eleverne kan med undervisningsmateriale udvikle deres kritiske tænkning og evne til at anvende historisk viden til at forstå og forbinde udviklinger frem til i dag og deres eget liv. De skal udforske de centrale personer, partier og folkegrupper, der udformede Junigrundloven 1849 gennem billeder, lydspor og elevopgaver.

Materialet er et tilbud til skolerne, som kan bruges som forberedelse til Historydysten 2024.

Digital læringsplatform

Undervisningsmaterialet er udviklet til at eleverne kan gå på opdagelse i den digitale læringsplatform, som er et digitalt format af billedet af Den Grundlovgivende Rigsforsamlings første møde i 1848.

Eleverne går på opdagelse i det digitale grundlovsbillede og bliver klogere på forskellige emner alle med temaet Grundloven 1849. Eleverne skal arbejde med Junigrundloven, Orla Lehmann, kvindernes stemmeret, enden på enevælden og meget mere inden for temaet.

Eleverne kan trykke på forskellige personer, ting og områder på billedets platform, hvor der vil komme tekst, lyd, billeder og opgaver inden for de forskellige underemner i temaet. De vil møde øvelser, faglige og dialogbaserede spørgsmål af forskellig art og oplæg til refleksioner om udviklingen og perspektiveringer til i dag. Eleverne vil både arbejde med kildekritik, historiebevidsthed, historiebrug, billedanalyse, kildeanalyse mm.

Undervisningsmaterialet er ikke stringent opstillet med specifikke emner I skal nå på bestemte dage, og der er heller ikke en bestemt rækkefølge, eleverne skal følge. De skal blot gå på opdagelse i platformen, trykke på forskellige hotspots og arbejde sig i dybden med temaet om Grundloven 1849 og demokrati. Eleverne vil derfor ikke altid sidde med de samme opgaver på samme tid, men kan arbejde forskellige steder på platformen.

Lærervejledning

Der følger en lærervejledning med til materialet, hvor læreren kan finde informationer om alle emner og hotspots, som man kan trykke på i den digitale platform. Læreren kan se, hvad alle spottene omhandler, svar på elevopgaver samt overvejelser over, hvad hotspottet aktiverer for elevernes læring og refleksion.

I lærervejledningen lægger vi op til, at læreren laver en opstart af emnet i første lektion og en afrunding i sidste lektion.

Fag

Historiedystens undervisningsmateriale er udviklet med henblik på historiefagets faghæfte, hvorfor der er taget højde for at opnå faglige mål og kompetencer ud fra læreplanen i historie.

Dertil kan samfundsfaget indgå som tværfagligt fag til Historiedysten 2024. Temaet i Historiedysten 2024 er Grundloven 1849, hvor emner som demokrati, rettigheder og stemmeret bliver undersøgt og bearbejdet. Samfundsfag kan bruge undervisningsmaterialet, idet politiske og demokratiske udviklinger og problemstillinger bliver bearbejdet.

Faglige mål

Overordnede mål i folkeskolen

Historiedysten 2024 dækker formål og kompetencemål i historiefaget. Gennem arbejdet med Historiedystens undervisningsmateriale vil eleverne få en forståelse for Danmarks start som et demokratisk samfund og folkestyre. Vi lever lige nu i et samfund, som er bygget på demokrati i mange år, men indførelsen af Grundloven 1849 var begyndelsen. Her endte enevælden og demokratiet fik sin begyndelse. Men hvordan skete det? Hvordan opstod de demokratiske tanker og hvilke sammenhænge har været med til udvikling af det land, vi lever i nu. Alle disse temaer og spørgsmål vil blive arbejdet med i årets Historiedyst. Eleverne vil få indsigt i dansk kultur og historie i fortiden og frem til i dag, og vil få en forståelse for hvordan det demokratiske samfund de lever i, begyndte.

Faglige mål og kompetencer

Historiefaget

I Historiedysten 2024 er historiefagets formål og kompetencer i fokus. Undervisningsmaterialet er udviklet med henblik på, at eleverne opnår mål og kompetencer inden for historiefagets områder.

Kompetenceområde	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensområder og -mål	Historiedysten 2024
Efter 6. klasse:			
Kronologi og sammenhæng	Eleven kan sammenligne væsentlige træk ved historiske perioder.	<i>Kronologi, brud og kontinuitet:</i> Eleven kan identificere brud og kontinuitet i historien Eleven har viden om væsentlige træk ved historiske perioder.	Eleven vil arbejde med Junigrundloven 1849, menneskers rettigheder og stemmeret, da Danmark fik demokrati. Eleven kan identificere brud med den enevældige magt og starten på demokrati, som kontinuerligt har udviklet sig frem i dag. Eleven vil få viden om væsentlige træk fra Danmarks enevældige periode og udviklingen frem til demokrati.

Kronologi og sammenhæng	Eleven kan sammenligne væsentlige træk ved historiske perioder.	<i>Det lokale, regionale og globale:</i> Eleven har viden om konsekvenser af samspil mellem dansk historie og omverdenen.	Eleven bliver bevidst om at de demokratiske forandringer, der skete i 1849, var påvirket af konflikter og revolutioner i Europa på samme tid.
Kronologi og sammenhæng	Eleven kan sammenligne væsentlige træk ved historiske perioder.	<i>Historiekanon:</i> Eleven har viden om kanonpunkter.	Eleven vil i materialet stifte bekendtskab med kanonpunkterne Grundloven 1849 og Kvindernes stemmeret 1915.
Kildearbejde	Eleven kan med afsæt i enkle problemstillinger anvende kildekritiske begreber til at gøre rede for fortolkninger af fortiden.	<i>Kildeanalyse:</i> Eleven har viden om kildekritiske begreber. Eleven kan vurdere brugbarheden af historiske spor, medier og andre udtryksformer til at belyse historiske problemstillinger.	Eleven vil få viden om kildekritiske begreber gennem forskellige kildeanalyser af malerier, taler og romanuddrag. Eleven vil arbejde kildekritisk med et historiemaleri, som skildrer en historisk begivenhed. Eleven vil vurdere tendens og brugbarhed ud fra kildekritisk analyse af billedet.
Kildearbejde	Eleven kan med afsæt i enkle problemstillinger anvende kildekritiske begreber til at gøre rede for fortolkninger af fortiden.	<i>Sprog og skriftsprog:</i> Eleven har viden om fagord og begreber og historiske kilders formål og struktur.	Eleven vil få kendskab til fagord og begreber inden for analyse af historiske kilder, både malerier, fagtekster og retorik. Eleverne vil arbejde med kildeanalyser, hvortil de arbejder med formål og struktur i kilderne.
Historiebrug	Eleven kan perspektivere egne og andres historiske fortællinger i tid og rum.	<i>Historisk bevidsthed:</i> Eleven kan analysere brug og funktion af fortalt historie.	Eleven arbejder med et historiemaleri, der afspejler en historisk begivenhed omkring Grundloven 1849. Her vil eleverne analysere billedets funktion og brug ud fra maleriets tendens og fortælling om bestilling og udarbejdelse af værket.
Efter 9. klasse:			
Kronologi og sammenhæng	Eleven kan på baggrund af et kronologisk overblik forklare, hvorledes samfund har udviklet sig under forskellige forudsætninger.	<i>Kronologi, brud og kontinuitet:</i> Eleven har viden om begivenheders forudsætninger, forløb og følger. Eleven har viden om	Eleven får viden om historiske begivenheder omkring indførelsen af Danmarks første grundlov i 1849. Eleverne vil forstå udviklingen fra enevælde til demokrati i landet, hvad det medførte og hvordan det

		historisk udvikling.	siden har udviklet sig.
Kronologi og sammenhæng	Eleven kan på baggrund af et kronologisk overblik forklare, hvorledes samfund har udviklet sig under forskellige forudsætninger.	<i>Det lokale, regionale og globale:</i> Eleven har viden om forandringer af samfund lokalt, regional og globalt.	Eleven får viden om, hvordan Junigrundloven 1849 skabte forandringer i samfundet, hvor landet gik fra at være under et enevældigt styre til et demokratisk styre. Og de får en forståelse for, hvordan frygten for revolutioner, som var udbrudt i Europa, var med til at skubbe forandringerne i gang.
Kronologi og sammenhæng	Eleven kan på baggrund af et kronologisk overblik forklare, hvorledes samfund har udviklet sig under forskellige forudsætninger.	<i>Historiekanon:</i> Eleven har viden om kanonpunkter.	Eleven vil i materialet stifte bekendtskab med kanonpunkterne Grundloven 1849 og Kvindernes stemmeret 1915.
Kildearbejde	Eleven kan vurdere løsningsforslag på historiske problemstillinger.	<i>Kildeanalyse:</i> Eleven har viden om kildekritiske begreber.	Eleven arbejder med kildekritiske begreber gennem forskellige analyser af historiske malerier og uddrag af taler og grundlovens paragraffer.
Kildearbejde	Eleven kan vurdere løsningsforslag på historiske problemstillinger.	<i>Sprog og skriftsprog:</i> Eleven har viden om komplekse fagord og begreber samt historiske kilders formål og struktur.	Eleven vil få kendskab til fagord og begreber inden for analyse af historiske kilder, både malerier, fagtekster og retorik. Eleverne vil arbejde med kildeanalyser, hvortil de arbejder med formål og struktur i kilderne.
Historiebrug	Eleven kan forklare samspil mellem fortid, nutid og fremtid.	<i>Konstruktion og historiske fortællinger:</i> Eleven har viden om sammenhænge mellem fortidsfortolkninger, nutidsforståelser og fremtidsforventninger.	Eleven får udviklet sin historiebevidsthed, idet de får mulighed for at forstå sammenhængen mellem overgangen fra enevælden til demokrati. De vil hertil perspektivere til den demokratiske udvikling frem til i dag, og reflektere over udviklingen af demokrati i fremtiden.

Indledende øvelse til forløb

Brainstorm

I kan vælge at lave brainstormøvelse som start på forløbet.

Eleverne brainstormer på ordet "demokrati" inden de begynder at arbejde med platformen. Eleverne får mulighed for at reflektere over hvad de forbinder med demokrati. Hvad tror de ordet betyder, hvad tænker de på, når de hører ordet demokrati?

Øvelsen kan gøres enkeltvis eller i par. Ved at lægge ud med denne øvelse, kan I sætte elevernes tanker om temaet i gang; hvad de forbinder med ordet og hvad det betyder for dem.

Skriv alle de ting ned, som I forbinder med ordet "Demokrati" (Hvad tror du det betyder? Hvad tænker du på, når du hører ordet demokrati?)

Vejledning til de digitale hotspots

Hvad er demokrati

Hotspot: Frisen med de to kvindefigurer

Litteratur

- Brinckmann, Henning. Et. al. Demokrati og ligestilling. I: Historie 7. Gyldendal. 2010.

Information

I dette punkt får eleverne en kort forklaring om, hvad demokrati er. Eleverne kan læse og lytte til en forklaring om demokrati, og hvad forskellen er på direkte og indirekte demokrati. Herefter stilles de en ny opgave med øvelse og dialog. De skal finde fordele og ulemper ved direkte og indirekte demokrati. Og dertil kommer der et par opfølgende spørgsmål om Danmarks demokratiske styre. Det kan være en fordel at lave øvelserne sammen to og to for at kunne diskutere frem og tilbage.

Dette punkt skal give eleverne en forståelse for demokrati i nutiden. Eleverne reflekterer desuden over, hvilke fordele og ulemper der er i de forskellige demokratiske former.

Elevopgave: Refleksion

Eleverne reflekterer over fordele og ulemper ved de demokratiske former – hvad er fordele og ulemper ved indirekte og direkte demokrati?

Eleverne skal bruge elevark A til opgaven.

- Eleverne skal udfylde skemaet om fordele og ulemper i direkte demokrati og indirekte demokrati.
- Efterfølgende skal de diskutere deres svar og refleksioner to og to.

Svar er skrevet med *kursiv*

Svar til spørgsmål:

Hvilken form for demokrati har vi i Danmark nu?

Repræsentativt demokrati. Gennem folketingsvalg vælger befolkningen repræsentanter til Folketinget, der skal repræsentere borgernes holdninger.

Hvornår ser vi eksempler på direkte og indirekte demokrati i Danmark?

Indirekte demokrati eller repræsentativt demokrati er den styreform, vi har i Danmark. Direkte demokrati sker ved folkeafstemninger, når et lovforslag bliver afgjort blandt vælgerne i landet.

Grundloven og stemmeret

Hotspot: Dokumentet

Litteratur

- Departementstidende. Danmarks Riges Grundlov, 5. juni 1849 (Junigrundloven). På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2012. Hentet d. 13. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/danmarks-riges-grundlov-af-5-juni-1849-junigrundloven>
- Engelst Nørgaard, Anne. Valget til Den Grundlovgivende Rigsforsamling, 5. oktober 1848. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2021. Hentet d. 13. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/valget-til-den-grundlovgivende-rigsforsamling-5-oktober-1848>
- Folketinget. u.å. Grundlovens og folkestyrets udvikling: Junigrundloven 1849 – demokratiet indføres. Hentet d. 13. maj 2024. <https://www.ft.dk/da/folkestyret/grundloven-og-folkestyret/grundlovens-og-folkestyrets-udvikling>
- Fog, Henrik. udg. Junigrundloven – Danmarks Riges Grundlov af 5. juni 1849. 1883

Information

I dette punkt får eleverne mulighed for dykke ned i arbejdet med grundloven og stemmeret. Eleverne kan læse og lytte til informationer om Danmarks første Grundlov i 1849. Herefter skal de arbejde med en kildeanalyse af en af paragrafferne fra Junigrundloven. De skal se på §35, som omhandler stemmeretten for Folketinget i 1849. Med den nye grundlov får folket medbestemmelse i landets beslutninger. Men det var ikke alle, der fik stemmeret. Eleverne skal lave en kildeanalyse af §35 og undersøge hvilke betingelser, der blev fremlagt med stemmeretten i Grundloven 1849. Ud fra den kan de besvare den digitale elevopgave på platformen. Eleverne skal slutte af med refleksioner over de betingelser, der var for stemmeretten og udviklingen af stemmeretten frem til i dag.

Elevopgave: Kildeanalyse

Eleverne skal nærlæse en paragraf i grundloven og bruge paragraffen som en kilde til at afgøre, hvem der fik stemmeret med Junigrundloven og hvilke betingelser der var for stemmeret.

Svar er skrevet med *kursiv*

Opgaven løses digitalt på platformen.

- Eleverne undersøger §35 som kilde
- Eleverne forsøger at finde ud af, hvilke betingelser man skulle opfylde for at få stemmeret med Junigrundloven 1849
- Eleverne skal vælge de kasser/betingelser, der kræves for stemmeret ud fra §35 i 1849
- Kasserne skifter farve alt efter om det er korrekt svar. Rød=forkert, grøn=korrekt

§ 35.: Valgret til Folketinget har enhver uberygtet Mand, som har Indfødsret, naar han har fyldt sit 30te Aar, medmindre han:

- a) uden at have egen Husstand staar i privat Tjenesteforhold;
- b) nyder eller har nydt Understøttelse af Fattigvæsenet, som ikke er enten eftergivet eller tilbagebetalt;
- c) er ude af Raadigheden over sit Bo;
- d) ikke har fast Bopæl i et Aar i den valgkreds eller den Stad, hvori han opholder sig paa den Tid, Valget foregaar.

Svar til spørgsmål:

Betingelser
1. Under 30 år
2. Kvinde
3. Over 30 år
4. Født i Danmark
5. Boet i valgkreds i 1 år
6. Mand
7. Immigreret til Danmark
8. Egen husstand
9. Dømt for kriminalitet
10. Psykisk lidelse/diagnose
11. Fået fattighjælp
12. Gået fallit
13. Tjenestefolk

Stemmeret til Folketinget 1849:

Mand over 30 år, egen husstand, født i Danmark, boet i valgkredsen i 1 år, arbejder ikke som tjenestemand, er ikke gået fallit, har aldrig modtaget fattighjælp, lider ikke af psykiske lidelser og har aldrig begået kriminalitet.

Stemmeretten i dag, 2024:

Personer over 18 år med dansk indfødsret (dansk statsborgerskab), som ikke er umyndiggjort. Eleverne får med spørgsmålet mulighed for at tænke over udviklingen og forskellen fra fortidens

betingelser til nutidens rettigheder. Se yderligere beskrivelse af stemmeretten i §29 på https://www.ft.dk/-/media/sites/ft/pdf/publikationer/grundloven/min_grundlov_feb_2022.pdf.

Til Refleksion: Er betingelserne rimelige? Er det i orden, at det kun var mænd, der kunne stemme? Er det okay, at man ikke må stemme, fordi man arbejder som tjenestefolk eller har modtaget hjælp?

Dette spørgsmål skal give eleverne mulighed for at reflektere over stemmeretten i 1849 og de mange grupperinger, der ikke fik stemmeret.

Yderligere information

Forfatning: En forfatning er en række regler, der afgør/redegør, hvordan samfundet skal fungere.

Politikerne D.G. Monrad og Orla Lehmann: D.G. Monrad og Orla Lehmann var begge nationalliberale politikere. De blev en del af martsministeriet i 1848, og det var de to politikere, der fik til opgave at udarbejde et udkast til Danmarks første grundlov.

Martsministeriet: Efter Frederik 7. gik med til at enevælden skulle ende og et mere demokratisk styre skulle træde til, udpegede han et midlertidigt ministerium, som blev regeringen indtil det nye, mere demokratiske styre, var fastsat. Denne regering sad fra 22. marts – 11. november 1848.

Regeringsmedlemmerne: A.W. Moltke, C.E. Bardenfleth, C.C. Zahrtmann, D.G. Monrad, LN. Hvidt, Orla Lehmann, A.F. Tscherning og Frederik Marcus Knuth. Læs mere om Martsministeriet 1848 på <https://graenseforeningen.dk/om-graenselandet/leksikon/martsministeriet-1848>.

Den grundlovgivende rigsforsamling: Det var 152 mænd i alt i forsamlingen. 114 var folkevalgte og 38 mænd var udpeget af kongen. Disse mænd vedtog den første grundlov for Danmark i 1849.

Overgangen fra enevælde

Hotspot: Dåsen (den lille dåse, som politiker sidder med omkring bordet)

Litteratur

- Bonderup, Gerda. Enevælden 1660-1849. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2012. Hentet d. 13. maj 2024.
<https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/enevaelden-1660-1849>
- Folketinget. u.å. Leksikon: Enevælde. Hentet d. 13. maj 2024.
<https://www.ft.dk/leksikon/enevaelde>
- Danmarkshistorien. u.å. Kunst, kulturliv og censur under enevælden, 1660-1848. på Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2015. Hentet d. 13. maj 2024.
<https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/1700-talstema-kunst-kulturliv-og-censur>
- Departementstidende. Danmarks Riges Grundlov, 5. juni 1849 (Junigrundloven). På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2012. Hentet d. 13. maj 2024.
<https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/danmarks-riges-grundlov-af-5-juni-1849-junigrundloven>

Information

I dette punkt får eleverne en forståelse for, hvilket styre der var før Grundloven 1849. Gennem tekst og lydspor får eleverne et indblik i, hvad enevælden var, og hvad det betød for landet og befolkningen.

Eleverne får en forståelse for, hvilken styreform og hvilke forhold Danmark havde, inden Junigrundloven blev indført i 1849. Eleverne får at vide, at tronfølgereglerne blev ændret med enevælden, hvor man fik arvekongedømme, altså at kronen gik i arv til ældste søn. Eleverne skal fundere over, hvordan tronfølgereglerne er i dag.

Tronfølgen i dag: I Junigrundloven 1849 var kongemagten stadig arvelig til ældste søn af kongen. I Grundloven 1953 blev det vedtaget, at hvis kongen ingen sønner havde, kunne tronen gå til den ældste datter. Det var under Frederik IX, at dette blev ændret. Han havde tre døtre, men ingen sønner. Dermed blev Margrethe II til dronning efter sin far, Frederik IX. I 2009 blev det bestemt ved Folketinget og ved folkeafstemning, at det altid er førstefødte person af regenten, der arver kongemagten. Det er uanset køn, altid førstefødte, der vil være den næste til tronen. Dronning Margrethe valgte i 2024 at abdicere efter 52 år som, regent. Dette betød, at hendes førstefødte søn, Frederik, blev udråbt til Kong Frederik X 14. januar 2024.

Eleverne får også en forståelse for censuren i kulturlivet under enevælden, inden Danmark fik ytringsfrihed med Grundloven. Punktet afsluttes med en billedanalyse af den enevældige konge Christian VII's portræt. Eleverne skal lave en billedanalyse ud fra, hvordan den enevældige magt bliver afbilledet på maleriet.

Elevopgave: Magtens portrættering

Eleverne skal lave en billedanalyse af et kongeportræt af den enevældige konge Christian VII. Christian VII's portræt udtrykker på mange måder hans enevældige magt.

Svar og overvejelser er skrevet med *kursiv*

Eleverne kan se spørgsmålene på den digitale platform.

- Eleverne skal undersøge, hvordan kongens store magt kommer til udtryk gennem maleriet
- Den enevældige magt kan ses gennem beklædning, accessoires, posering og perspektiv, symbolik og rekvisitter

Svar på spørgsmål:

Hvordan er hans påklædning?

Christian VII har en hermelinsforet kongekåbe Det er den dyre, kongelige beklædningsgenstand, hvor hvert sort påhæng er en hale fra Hermelin. Derudover er det syet med guldtråd og med guldtråds knapper i kåben. Rundt om halsen bærer Christian VII de 2 ridderordner, der er i Danmark, disse er Dannebrogordenen og elefantordnen.

Hvad siger det om hans position som konge?

Disse dele viser, at den enevældige konge har rigdommen, hvilket i 1700-tallet også indikerer magt. Ordnerne symboliserer hæder og ære, som kongen har

Hvad har han ved siden af sig og i sin hånd?

Christian VII har kronregalierne med på maleriet. Kronen og rigsæblet har han på sin højre side på en piedestal. I hans hånd har han scepteret.

Hvilken betydning har disse genstande?

Disse 3 genstande er symboler på den samlede kongemagt. Det viser ligeledes at Christian VII som enevældig konge, har alt kongemagten selv. Han står alene med magten.

Ville magt stadig blive portrætteret på samme måde i dag?

Åben diskussion, elevernes refleksioner

Hvordan ville du vise magt gennem et portræt?

Åben diskussion, elevernes refleksioner

Yderligere information

Kronregalierne: Kronen, Rigsæblet og scepteret.

Orla Lehmann

Hotspot: Orla Lehmann

Litteratur

- Jensen, Grethe. Orla Lehmann. På Den Store Danske. Lex.dk. 2023. Hentet d. 13. maj. https://denstoredanske.lex.dk/Orla_Lehmann
- Krogsgaard, Ole. Orla Lehmann, 1810-1870. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2012. Hentet d. 13. maj 2024 <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/orla-lehmann-1810-1870>.
- Lehmann, Orla. Falstertalen 30. januar 1841. Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2012. Hentet d. 13. maj 2024 <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/orla-lehmann-falstertalen-30-januar-1841>
- Brinckmann, Henning. Et. al. Demokrati og ligestilling. I: Historie 7. Gyldendal. 2010

Information

I dette punkt får eleverne viden om den politiske frontperson i perioden, Orla Lehmann. Eleverne lærer om ham gennem et lydspor, hvor det er indtalt som om, Orla Lehmann snakker til eleverne. De kan desuden også læse en tekst om hans indflydelse i at få afskaffet enevælden. Eleverne får indsigt i, hvilken politisk overbevisning Lehmann havde, og hvilken politisk kamp han kæmpede i løbet af 1840'erne og frem til Junigrundloven. Eleverne hører også et direkte citat fra Falster-talen. Falster-talen er en af Lehmanns kendte taler fra 1841. Her står han på et forsamlingsmøde for bønder og udtrykker sine politiske holdninger til enevælden og forsøger at overbevise bønderne til mødet om, at enevælden ikke har gjort noget godt for dem, men at det ville gavne enormt meget at få en fri forfatning, som er hans store politiske kamp. I talen giver han udtryk for, at der kun har været én enevældig konge, der har gjort noget for bønderne, det var Frederik VI. Han forsøger ihærdigt at argumentere for, at den eneste rette løsning og udvikling er samfundets støtte til oprettelsen af en ny fri forfatning og blive fri for det enevældige styre.

Grundet censur under enevælden bliver Lehmann straffet for denne tale med 3 måneders fængsling. Dog gør denne fængsling ham nærmest til en martyr, som opildner folket, og giver ham større støtte og slagkraft til at kæmpe videre for en fri forfatning – en grundlov i Danmark.

Gennem punktet bliver eleverne også gjort opmærksomme på Lehmanns politiske holdning til, hvem der egentlig skulle have del i en ny fordeling af magt. Han mente bestemt ikke, at hele folket havde ret til medbestemmelse. Han er mere elitær i sin holdning, nemlig at det er veluddannede, intelligente og velhavende mænd, der skulle have del i magten – ikke kvinder og underklassen. Eleverne kan få en forståelse for denne holdning gennem citaterne fra Falster-talen samt gennem lydsporet, hvor det lyder som om Lehmann taler.

Eleveopgave: Kildeanalyse

Eleverne analyserer Orla Lehmanns Falstertale. Ud fra de to citater fra talen, skal de besvare de spørgsmålene (citaterne kan ses under billedikonet).

Svar og overvejelser er skrevet med *kursiv*

Eleverne kan se spørgsmålene på den digitale platform.

- Eleverne skal svare på spørgsmålene til Falstertalen
- Eleverne går sammen to og to og gennemgår deres svar

Citaterne fra talen omskrevet til nudansk:

"En sådan vildfarelse er det, når der her blev sagt, >>at de suveræne konger have gjort meget for bønderne og forsvaret dem mod de mægtige<<. Det er en vildfarelse, som landets historie modbeviser. Den lærer os vistnok, at Enevolds magten gjorde en ende på adelsvælden. Hvorledes det gik til med Enevolds magts indførelse, derom kunde der siges meget; men det vedkommer os ikke her. Nok, den sejrede, og derved var adlens magt knækket. Ja, knækket lige overfor Kongerne; men mon tro også lige overfor bønderne? Spørg historien, og den vil svare dem, at over bønderne beholdt adlen sin gamle magt, ja at den fik ligesom trøst en hel del nye rettigheder, så bønderne ved blev trælle, og at deres kår blev værre og værre."

" Giv folket større andel i magten, og selvbevidsthed og selvfølelse og lyst til at virke for fædrelandets vel vil vågne i hver dansk mands bryst. Regeringen vil blive dygtigere og stærkere; skatterne ville blive mindre eller i alt fald anvendes på en nyttigere måde; i kommunerne – i amterne, Købstæderne og Sognene – ville mange brave Mænd, hvis kræfter nu ligge ubenyttede, få Lyst og Lejlighed til at virke for deres medborgeres vel. Ja selv de rent private foretagender ville trives bedre, når der er mere tilladelse og mindre forbudt, og når friheden sikrer retten, styrker modet, letter bevægelsen. Der var jo vel en prøve værd. Jeg tror, at det vil vise sig hos os, hvad der har vist sig på andre steder, at en fri Forfatning vil gøre det lettere for regeringen at udrette noget godt, vanskeligere at gøre noget slet, men umuligt at gøre – slet Ingenting."

Svar på spørgsmål:

Hvornår og hvor blev talen holdt?

Talen blev afholdt i 1841 for en samling af bønder i Nykøbing Falster.

Hvad handler talen om?

- Hvilke emner bliver der talt om?
- Hvem bliver nævnt i talen? (personer og befolkningsgrupper)

Lehmann havde i talen fokus på, hvordan indførelsen af enevælden ikke har givet bønderne bedre vilkår. Og derudover taler han om, hvilke positive forbedringer en fri forfatning vil have for samfundet.

Lehmann nævner i sin tale kongen, adlen og bønderne. Og derudover snakker han meget om mænd i samfundet. Han forklarer, at kongen fik knækket adlens magt overfor sig selv med enevælden, men han fejlede i at gøre det samme for bønderne. Derfor har adlen stadig stor magt over bønderne, som derfor ikke lever under gode vilkår. Og kongen har dermed ikke forsvaret og kæmpet for bønderne. Lehmann argumenterer til bønderne om, at jo friere et land er, jo mere villig er unge mænd til at yde for landet. Og det vil styrke Danmark og fædrelandet.

Hvad tales der positivt og negativt om i talen? (hvad bliver der talt pænt og godt om? / hvad bliver der talt dårligt om?)

Orla Lehmann taler positivt og pænt om en fremtid med folkestyre. Det er en fri forfatning og folkestyre, han ønsker for Danmark, og derfor taler han positivt og godt om det emne. Han referer til andre lande med fri forfatninger, og nævner, at i de lande har regeringen formået at gøre gode ting for befolkning og land.

Lehmann er meget kritisk omkring kongen og enevælden. Han mener nemlig, at enevælden bør afskaffes og kongens magt indskrænkes for, at Danmark kunne få et demokratisk folkestyre. Lehmann forklarer bønderne, at de er blevet behandlet som trælle/slaver af adlen og kongen har fejlet i at varetage bøndernes interesser.

Lehmann mente ikke, at kongeloven indebar en frihed til folket, og han mente, at enevælden ikke tog beslutninger, der gavtede alle borgere i landet.

Synes du, at taleren fanger sit publikum?

Eleverne skal selv vurdere talen, og sige om de synes, at Lehmann formår at fange sit publikum?

Motivation og baggrund: Orla Lehmann var en politisk frontfigur i perioden op til Grundloven og efter den blev skabt i 1849. Allerede i 1840'erne begyndte Orla Lehmann at tale om sin utilfredshed med enevælden. Han mente at lande med fri forfatning havde det bedre. Talen blev holdt for at skabe bedre forståelse og medhold blandt bønderne omkring problematikkerne med enevælden og kongeloven. Han argumenterede for et bedre liv for bønderne, hvis landet fik en fri forfatning.

Yderligere information

I 1840 forsøgte Orla Lehmann som ordfører for de liberale akademikere at kræve en fri forfatning af Kong Christian VIII. Men kongen afslog.

Lydsporet er skrevet, som om det er Orla Lehmann, der taler til lytteren. Dog vil vi pointere, at dette ikke er citater fra Orla Lehmann, men blot faglige informationer skrevet, som om det er udtales af Lehmann. Informationerne er fagligt funderet i fagtekster, som der er henvist til i litteraturhenvisningerne. Falster-talen er dog en direkte kilde fra Orla Lehmann og er også indskrevet som citat med henvisning. Talen er både i originalt format på gammeldansk og tilgængelig som omformuleret til nudansk af Frederiksborg.

Kongens magt

Hotspot: Fodspor forrest i billedet

Litteratur

- Departementstidende. Danmarks Riges Grundlov, 5. juni 1849 (Junigrundloven). På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2012. Hentet d. 13. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/danmarks-riges-grundlov-af-5-juni-1849-junigrundloven>
- Engelst Nørgaard, Anne. Valget til Den Grundlovgivende Rigsforsamling, 5. oktober 1848. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2021. Hentet d. 13. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/valget-til-den-grundlovgivende-rigsforsamling-5-oktober-1848>
- Brinckmann, Henning. Et. al. Demokrati og ligestilling. I: Historie 7. Gyldendal. 2010
- Fog, Henrik. udg. Junigrundloven – Danmarks Riges Grundlov af 5. juni 1849. 1883

Information

I dette punkt får eleverne indsigt i kongens magt efter Junigrundloven 1849. Eleverne kan lytte til lydsporet og læse teksten og få en forståelse for, hvilken magt kongen fik med den nye forfatning. Med en fri forfatning i Danmark blev kongens magt til indskrænket monarki. Dermed havde kongen ikke nogen selvstændig magt, men alle beslutninger var nu underlagt regeringen. Eleverne får en forståelse for magtens tredeling i demokratiet i 1849, hvor rigsdagen og kongen havde den lovgivende magt, kongen var alene med den udøvende magt og domstolene sad med den dømmende magt. Rigsdagen begyndte med et tokammersystem med et Folketing og et Landsting. Senere er rigsdagen blevet et etkammersystem, hvor vi kun har Folketinget tilbage. Eleverne kan se et billede af Frederik 7., som var konge da Danmark gik fra enevælde til demokrati.

Eleverne bliver også bevidste om, at kongens faktisk havde magt til nedsættelsen af den grundlovgivende rigsforsamling i 1849, idet han udpegede 25 % af forsamlingens medlemmer.

Forsamlingen bestod af 152 medlemmer, heraf var 114 folkevalgte gennem afstemning og 38 udvalgt af kongen. Kongen havde derfor stadig en del magt, da han kunne udpege en fjerdedel af regeringen.

Elevopgave: Hvordan fordeles magt i dag?

Eleverne undersøger, hvordan magtens tredeling er i dag. De kan søge på nettet efter svar på spørgsmålet.

Svar er skrevet i *kursiv*

- Eleverne undersøger, hvordan magtens tredeling er i dag.
- Tal sammen to og to om, hvad forskellen på magtdivisionerne er.
- Hvilken magt har den dømmende i forhold til den lovgivende? Hvad er forskellen mellem den lovgivende og den udøvende i dag?

Svar på spørgsmål:

Magtens nuværende tredeling er **1) den lovgivende magt: Folketinget; forsamlinger, som er folkevalgt, som beslutter om der skal foretages lovændringer gennem afstemninger, 2) den udøvende magt er regeringen og 3) den dømmende magt er stadig domstolene.**

Yderligere information

Rigsdagen bestod dengang af to kamre eller forsamlinger: folketinget og landstinget. I dag har vi kun folketinget.

Frygten for revolution

Hotspot: Vinduet

Litteratur

- Folketinget. u.å. Grundlovens og folkestyrets udvikling: Junigrundloven 1849 – demokratiet indføres. Hentet d. 13. maj 2024. <https://www.ft.dk/da/folkestyret/grundloven-og-folkestyret/grundlovens-og-folkestyrets-udvikling>
- Møller Jørgensen, Claus. Revolution, grundlov, forfatningskamp og massepolitik. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2020. Hentet d. 13. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/perioder/fra-enevaeldig-helstat-til-nationalstat-1814-1914/revolution-grundlov-forfatningskamp-og-massepolitik>
- Departementstidende. Danmarks Riges Grundlov, 5. juni 1849 (Junigrundloven). På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2012. Hentet d. 13. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/danmarks-riges-grundlov-af-5-juni-1849-junigrundloven>

Information

I dette stop får eleverne en forståelse for, hvorfor kongen gik med til at indføre en grundlov til befolkningen uden kamp for enevælden. Eleverne kan læse og få indsigt i, at revolutionerne, der var

udbrudt rundt omkring i Europa, havde betydning for hvorfor, kongen imødekom befolkningens ønske om en fri forfatning. Grundlovens indførelse skal ses i sammenhæng med revolutionerne i Europa, fordi de udgjorde en frygt for eventuelle lignende uroligheder i Danmark. Der var allerede begyndt at være uroligheder i forbindelse med uenigheder omkring Slesvig og Holsten. Her gik urolighederne på, at Slesvig og Holsten ønskede at være en selvstændig stat, men andre i Danmark ønskede Slesvig som Danmarks grænse, hvor Slesvig skulle indgå i en ny fri forfatning, og Holsten skulle udelukkes. På samme tid var den danske kong Christian VIII død, og hans søn Frederik VII. havde overtaget som konge. I lyset af alt dette; kongeskifte, europæiske uroligheder og opstand i Slesvig-Holsten, valgte kongen fredeligt at gå med til et systemskifte, der afsluttede den enevældige periode og indførte landets første grundlov og starten på demokrati i Danmark.

Eleverne får en forståelse for, at en af grundene til at Danmark fik sin grundlov i 1849 uden et stort postyr og kamp i gaderne, var fordi kongen frygtede revolution. Man havde set det udvikle sig til store kampe og oprør i andre europæiske lande, og det ønskede man ikke i Danmark.

Eleverne kan lytte til lydsporet, som simulerer oprør og demonstration udenfor vinduet. Dog skal dette ikke forstås som, at der var oprør ude foran Christiansborg, men blot simulere frykten for et oprør, som beskrives i teksten.

Kvindernes stemmeret 1915

Hotspot: Kvinderne på balkonen

Litteratur

- Brinckmann, Henning. Et. al. Demokrati og ligestilling. I: Historie 7. Gyldendal. 2010
- Elmegaard Bladt, Lene. Kampen for kvinders valgret, 1871-1915. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2012. Hentet d. 14. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/kampen-for-kvindes-valgret-1871-1915>
- Olesen, Bodil. Kvindelig Valgret 1849-1915. På Danmarkshistorien. Aarhus Universitet. 2017. Hentet d. 14. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/kvindelig-valgret-1849-1915>
- Elmegaard Bladt, Lene. Carl Ploug, 1813-1894. På Danmarkshistorien. Aarhus Universitet. 2011. Hentet d. 14. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/carl-ploug-1813-1894>
- Nationalmuseet Undervisning. u.å. Kvinders rolle i samfundet. På Natmus.dk. Nationalmuseet. Hentet 14. maj 2024. <https://natmus.dk/museer-og-slotte/nationalmuseet/undervisning-paa-nationalmuseet/undervisningsmaterialer/grundskolen/historien-om-danmark/guldalderen/kvindes-rolle-i-samfundet/>
- Elkjær Sørensen, Astrid. MYTE: Var Nina Bang verdens første kvindelige minister. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2023. Hentet 14. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/myte-var-nina-bang-verdens-foerste-kvindelige-minister>
- Lous, Eva. Nina Bang, 1866-1928. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2011. Hentet d. 14. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/nina-bang-1866-1928>

Information

I dette punkt får eleverne indsigt i kvindernes rolle i perioden omkring 1849 og frem til stemmeret i 1915. Gennem lydspor og tekst bliver eleverne bevidste om, at kvinderne ikke havde samme rettigheder som mændene, og at der faktisk gik 66 år, før de fik stemmeret. De får en forståelse for, at kvinderne forsøgte at kæmpe for deres rettigheder, men at det ikke var en lige og nem vej. De hører om nogle af de fordomme og holdninger, der var imod kvindernes deltagelse i politisk arbejde, som gik på, at kvinder var for følelsesladede til at kunne tage logiske og rationelle beslutninger. To forfatterinder tog dog markante skridt i retningen af at sætte lys på den uretfærdighed og ulighed, der var mellem kønnene. Thomasine Gyllembourg og Mathilde Fibiger udtrykte deres holdninger gennem litteratur. Eleverne skal gøre sig overvejelser om, hvorfor de tror, at Thomasine Gyllembourg brugte et dæknavn til at udgive sine bøger i stedet for at bruge sit eget. Eleverne får også mulighed for at arbejde med et uddrag af Mathilde Fibigers roman. Her skal de analysere Fibigers mening i teksten, og

hvordan hun får den frem. De kan se et billede af Fibiger i billedikonet. Desuden reflekterer eleverne over ligestilling mellem kønnene, hvilken udvikling ligestillingen har gjort i dag, og om de synes, der bør gøres mere for ligestilling. Eleverne slutter af med at høre om Danmarks første kvindelige minister, Nina Bang.

Eleverne får en forståelse for kvindens rolle i 1849, og hvordan uligheden mellem kønnene var i samfundet på det tidspunkt. De lærer om, hvad nogle markante kvinder gjorde, for at udtrykke sin frustrationer over uligheden, og hvornår kvinder faktisk fik stemmeret i Danmark.

Elevopgave: Kildeanalyse

Eleverne skal analysere et uddrag af Mathilde Fibigers roman *Clara Raphael* (Uddraget findes under elevopgaven).

Svar og overvejelser er skrevet i *kursiv*

Eleverne kan se spørgsmålene på den digitale platform.

- Eleverne går sammen to og to
- Eleverne læser uddrag fra Fibigers roman
- Eleverne besvarer spørgsmålene sammen

Mathilde Fibiger var en stor forkæmper for kvinders frigørelse i Danmark. Teksten er et uddrag af hendes debutroman *Clara Raphael* fra 1851. Den handler om hendes uforståenhed overfor uligheden mellem kvinder og mænd, og de utrolig få muligheder kvinder står med modsat mændene. Hendes roman bragte stor debat i det offentlige, da emnet var meget kontroversielt, og derudover var det meget atypisk, at sådan en mening kom fra en ung 20-årig forfatterinde.

Uddrag af teksten omskrevet til nudansk:

For første gang i mit liv føler jeg sorg over at jeg ingen mand er. Hvor fattigt og indholdsløst er ikke vores liv imod deres? Er det med rette at de halve mennesker er udelukkede fra al åndelig beskæftigelse? Eller har virkelig vorherre skabt os af ringere stof end mændene, (hvilket jeg hørte en af de interessanteste herre her i egnen for fuld alvor påstå), så vi må lade os nøje med automatisk at udføre det trivielle (traditionel) arbejde, der er os anvist i livet? Har vores ånd da ikke kraft og vores hjerte ikke begejstring? O jo, men det egentlige liv i os er ikke kommet til bevidsthed, vores ånd er fanget, og fordommen står på vagt ved dets fængsel.

Svar på spørgsmålene:

Hvad er kildens budskab?

Gøre opmærksom på uligheden mellem køn, vise sin foragt overfor uligheden.

Hvad er hun utilfreds over?

Hun er utilfreds over at kvinder ingen muligheder har, men er fanget af fordomme om kvindernes roller.

Hvem tror I, forfatteren henvender sig til?

Kan diskuteres... Det kan være andre kvinder, som skal blive gjort opmærksomme på deres få valg, mænd og deres privilegier, politik om at ændre kønsuligheden.

Hvordan beskriver forfatteren uligheden mellem kønnene? (Hvad er kvinder udelukket fra? Hvordan er kvinders liv i uddraget?)

Fibiger beskriver uligheden mellem kønnene gennem hendes kommentarer om kvindernes indholdsløse liv i forhold til mændene. Hun skriver:

- *at kvinders liv er fattigt og indholdsløst i forhold til mændene*
- *at kvinder er udelukket fra al åndelig beskæftigelse*
- *at kvinder må udføre trivielt (kedeligt, uinteressant) arbejde, som de bliver anvist*
- *at kvinder er fanget i fordomme og ikke er frie*

Hun problematiserer, at kvinder er fanget af fordomme og ikke har valgmuligheder for sit liv og påpeger, at kvinder også har interesser, der kan drive dem til at søge andre veje i livet.

Diskutér hvad I tænker om ligestilling eller ulighed mellem kønnene

- Er der forskel på, hvad en mand og en kvinde kan?
- Hvordan er ligestilling i Danmark nu?
- Kan vi gøre mere for ligestilling i Danmark?
- Bør vi gøre mere for ligestilling?

Eleverne skal selv vurdere og reflektere over deres svar til dette spørgsmål.

Eleverne får mulighed for at lave en kildeanalyse af et uddrag fra Fibigers roman. Samtidig skal de diskutere udviklingen af ligestilling frem til i dag. Eleverne får gennem opgaven mulighed for at reflektere over forskellen mellem mand og kvinde, og hvordan man bør forholde sig til dem.

Yderligere information

Kilden fra Mathilde Fibiger er både i originalt format på gammeldansk og tilgængelig som omformuleret til nudansk af Frederiksborg.

Lydsporet lyder som om, det er en af kvinderne på maleriet, der taler til eleverne. Det skal pointeres, at det ikke er et citat af nogen, men blot faglige informationer skrevet, som om det var en af kvinderne på maleriet, der fortæller om det.

Politiske grupper

Gennem punkterne, der indeholder beskrivelser af de politiske partier omkring Grundloven 1849, foregives der, at det er politiske personer fra partierne og fra maleriet, der taler til eleverne. Dog gør vi opmærksom på, at lydsporet er udviklet ud fra faglig information om parti og politisk person, men det er ikke citater fra de enkelte personer.

Venstrefløjen – Bondevennerne

Hotspot: Balthazar Christensen

Litteratur

- Engelst Nørgaard, Anne. Junigrundloven 1849 og demokratiet. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2014. Hentet d. 23. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/junigrundloven-1849-og-demokratiet>
- Bjørn, Claus. Balthazar Christensen. På Den Store Danske. Lex.dk. 2020. Hentet d. 14. maj 2024. https://denstoredanske.lex.dk/Balthazar_Christensen
- Brinckmann, Henning. Et. al. Demokrati og ligestilling. I: Historie 7. Gyldendal. 2010

Information

I dette punkt får eleverne indsigt i det venstreorienterede politiske parti i 1849. De kan lytte til Balthazar Christensen, der skal forestille at tale til eleverne om partiets holdninger. Eleverne lærer, at det var Bondevennernes selskab, der i høj grad var politikerne i partiet, og at partiet kæmpede for større repræsentation af folket ved stemmeret. De synes nemlig, at stemmeretten skulle blive endnu mere demokratisk. Dog mente de ikke, at kvinder eller tjenestefolk skulle have del i den demokratiske stemmeret.

De Nationalliberale

Hotspot: D.G. Monrad

Litteratur

- Bjørn, Claus. D.G. Monrad. På Den Store Danske. Lex.dk. 2022. Hentet d. 14. maj 2024. https://denstoredanske.lex.dk/D.G._Monrad
- Engelst Nørgaard, Anne. Junigrundloven 1849 og demokratiet. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2014. Hentet d. 23. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/junigrundloven-1849-og-demokratiet>
- Brinckmann, Henning. Et. al. Demokrati og ligestilling. I: Historie 7. Gyldendal. 2010

Information

I dette punkt får eleverne viden om det nationalliberale parti og politik. Eleverne kan lytte til lydsporet, hvor D.G. Monrad fortæller om de nationalliberale. Eleverne bliver klogere på, at partiet i høj grad spillede en rolle i kampen mod enevælden, og at både Lehmann og Monrad var med til at skrive første udkast til Grundloven 1849. Eleverne får også indsigt i, at maleriet af Den Grundlovgivende Rigsforsamling, som er motivet for den digitale platform I arbejder i, var bestilt og malet af

nationalliberale personer. Hertil får eleverne mulighed for at reflektere over, hvilken tendens og betydning det har for maleriet. Afslutningsvis får eleverne lidt informationer om D.G. Monrad og hans baggrund som politiker og hans position under krigen 1864, som blev året hvor han også trak sig som politiker.

Højrefløjen – De Konservative

Hotspot: A.S. Ørsted

Litteratur

- Tamm, Ditlev. A.S. Ørsted. På Den Store Danske. Lex.dk. 2022. Hentet d. 14. maj 2024. https://denstoredanske.lex.dk/A.S._Ørsted
- Engelst Nørgaard, Anne. Junigrundloven 1849 og demokratiet. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2014. Hentet d. 23. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/junigrundloven-1849-og-demokratiet>
- Brinckmann, Henning. Et. al. Demokrati og ligestilling. I: Historie 7. Gyldendal. 2010

Information

I dette punkt får eleverne viden om højrefløjens politiske overbevisning. Eleverne hører A. S. Ørsted fortælle om det højreorienterede parti – Konservative. Det konservative parti var ikke begejstrede for indførelsen af Grundloven, da de mente, at demokrati førte til kaos og anarki. Eleverne finder også ud, at partiet på ingen måde ønskede bredere stemmeret i Danmark, og specielt godsejerne var bekymrede for deres jord, hvis fattige bønder ville begynde at kræve bedre og lige fordeling af jorden. Til sidst får eleverne indsigt i A.S. Ørsted som politisk person. Han var en del af Den Grundlovgivende Rigsforsamling, men han afslog at være med ved afstemningen til stemmeretten i 1849 og indførelsen af Grundloven.

N.F.S. Grundtvig

Hotspot: N.F.S. Grundtvig

Litteratur

- Thodberg, Christian. N.F.S. Grundtvig. På Den Store Danske. Lex.dk. 2023. Hentet d. 14. maj 2024. https://denstoredanske.lex.dk/N.F.S._Grundtvig
- Nygaard, Bertel. Nicolai Frederik Severin Grundtvig, 1783-1872. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2014. Hentet d. 14. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/nicolai-frederik-severin-grundtvig-1783-1872>
- Eller, Povl. Grundtvig og Danmark. Udstillingskatalog fra Det Nationalhistorisk Museum på Frederiksborg. 1983
- Eller, Povl. Grundtvig på Grundlovsbilledet. Særtryk af Kulturminde. 1973

Information

I dette punkt får eleverne faglig viden om N.F.S. Grundtvig. De kan lytte og læse om ham og finde ud af, hvilken person han var, og hvad han kæmpede for gennem sin karriere. Grundtvig kæmpede nemlig for den danske folkelighed og kristendom. Grundtvig gik op i frihed til folket gennem fri folkeoplysning til voksne, som resulterede i oprettelsen af de grundtvigianske friskoler og højskoler. Eleverne får gennem punktet indsigt i Grundtvigs tanker om lighed mellem kønnene. Dette skal dog ikke forstås, som om han havde moderne tanker om kønsrollerne, som vi har i dag. Så langt fremme var hans tanker ikke. Men han var imod kvindeundertrykkelse, og for ham var det en selvfølge at skolerne, han var med til at oprette, skulle være åbne for mænd og kvinder. Eleverne får også en forståelse for, at Grundtvig så det som sin ret og pligt at kommentere og kritisere valg og regler i demokratiudviklingen, da han synes, man hele tiden kunne forbedre og udvikle sig i demokratiet. Til sidst skal eleverne reflektere over Grundtvigs placering i maleriet af Den Grundlovgivende Rigsforsamling. Han sidder lige i forsvindingspunktet, hvor alle linjer samler sig i maleriet. Faktisk er punktet lige over hans hoved, som en glorie. Eleverne skal reflektere over, hvorfor han mon har fået en plads, der skaber opmærksomhed omkring ham. Eleverne kan se et større billede af ham på billedikonet.

Eleverne får en forståelse for, hvem Grundtvig var, og hvad han arbejdede for i sit liv. Eleverne får mulighed for at opdage, hvordan Grundtvig arbejdede for fri folkeoplysning og at skoler skulle være for både piger og drenge. Han har derfor kæmpet mod en udvikling af samfundet, hvor både drenge og piger har mulighed for uddannelse og læring, som vi har i dag.

Elevopgave: Grundtvig på maleriet

Eleverne skal besvare spørgsmål om hvorfor Grundtvig er på maleriet. Eleverne skal tænke over, hvorfor de tror, at maleren har valgt at male Grundtvig ind, selvom han ikke var til stede. I deres refleksioner skal de overveje, hvilke begrundelser der kan være for at give ham en god placering i maleriet. Maleren må have haft en grund til det.

Overvejelser er skrevet med kursiv

Eleverne kan se spørgsmålene på den digitale platform.

- Eleverne svarer på spørgsmålene
- Eleverne reflekterer to og to om Grundtvigs placering på maleriet

Svar på spørgsmål:

Hvorfor er Grundtvig på det store maleri?

- Hvorfor tror I, at Constantin Hansen (maleren) har valgt at male ham ind, når han ikke var til stede ved mødet?
- Hvorfor tror I, at Constantin Hansen valgte den plads til ham på maleriet?

Eleverne skal snakke med en klassekammerat om deres refleksioner og overvejelser til elevopgaven. De kan overveje, om maleren Constantin Hansen har haft nogle af de samme synspunkter og holdninger til samme emner, som Grundtvig. Om det kunne være fordi de havde et kendskab til hinanden. Deres bud skal have nogle overvejelser og refleksioner, der inddrager den faglig viden, som de tillærer sig. Hvis de har svært ved opgaven, kan de vejledes til at undersøge mere i platformens emner – såsom punktet med Constantin Hansen, hvor de får et større indblik i maleren, hvem han var, og derigennem muligvis kan komme med nogle gode refleksioner over Grundtvigs tilstedeværelse og placering på maleriet.

Der er ikke noget rigtigt svar, opgaven skal give mulighed for refleksion og sætte tanker i gang om, hvorfor en nogle personer kan være mere centrale pladser på et billede –og hvilken betydning det kan have.

Alfred Hage (bestilleren)

Hotspot: Alfred Hage

Litteratur

- Glarbo. En Brevveksling mellem maleren Constantin Hansen og Orla Lehmann. Fischers Forlag, 1942
- Schlosser Schmidt, Sally. Constantin Hansen: Den Grundlovgivende Rigsforsamling (maleri), 1860-64. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet, 2021. Hentet d. 16. maj 2024. <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/constantin-hansen-den-grundlovgivende-rigsforsamling-maleri-1860-64>
- Schlosser Schmidt, Sally. Constantin Hansens politiske motiv. Kulturstudier, 11(2), 92-121. Hentet d. 16. maj 2024. <https://doi.org/10.7146/ks.v11i2.123353>

Information

I dette punkt får eleverne indsigt i bestillingen og bestilleren af maleriet af "Den Grundlovgivende Rigsforsamling". De kan læse om Alfred Hage, der bestilte værket. Han var dansk godsejer og politiker. Alfred Hage bestilte værket af kunstneren Constantin Hansen for 4000 Rigsdaler. Rigsdaler var den gamle valuta, man brugte på den tid i Danmark. Det var dog Orla Lehmann, der oprindeligt havde fået idéen til bestillingen af værket, men det blev Alfred Hage, hvis søster var Lehmanns svigermor, der endte med at være bestilleren af det store værk. Eleverne kan se en tegning af Hage på billedikonet.

Man kan argumentere for, at der er en stor tendens i maleriet. Det er bestilt af en nationalliberal, malet af en nationalliberal og fremhæver nationalliberale personer i Rigsforsamlingen. Dermed har billedet en stærk tendens og kan ikke bruges som et historisk korrekt maleri. Som kunsthistorikeren Emil Hannover sagde: "Et partibillede, malet af en partimand for partiet." Det hælder mere mod at være et billede af det nationalliberale parti i kontekst med den grundlovgivende rigsforsamling frem for at vise den grundlovgivende rigsforsamling. Til dette får eleverne en elevopgave, hvor de skal være kildekritiske og reflektere over hvilken betydning det har, at billedet er så stærkt tendentiøst. Eleverne får til sidst viden om værkets brug af Alfred Hage efter han fik det i 1864 samt at det kom til Frederiksborg efter Hages død.

Eleverne får en forståelse for Alfred Hage, som er bestilleren af værket, de arbejder med inde på platformen. De får også mulighed for at reflektere over, hvordan der kan være tendens i billedet – at bestilleren har haft en hensigt med at skabe et bestemt billede af Den Grundlovgivende Forsamling. Eleverne arbejder dermed kildekritisk med en historisk kilde (maleriet fra 1864).

Elevopgave: Refleksion

Eleverne reflekterer over bestillingen af det store maleri og tendens i det.

Eleverne kan se spørgsmålene i den digitale platform.

- Eleverne svarer på spørgsmålene

Svar og overvejelser er skrevet med *kursiv*

- Eleverne taler sammen to og to om deres svar

Svar på spørgsmål:

Hvilken betydning kan det have for billedets fortolkning, at bestiller og maler er nationalliberale?
Det skaber en forventning om, at maleriet vil have en klar tendens, der forskønner synet på de nationalliberale politikere. Både maler og bestiller har en interesse i at forherlige synet på den nationalliberale politik og indflydelse, eftersom de selv er støtter af partiet og politikere.

- Eleverne skal tænke over, hvilken betydning en politisk holdning kan have på fortolkningen af et historisk motiv. Fx kunne den politiske interesse spille ind, idet man vil forsøge at forskønne og forherlige en politisk vinkel frem for en anden.

Skal et historiemaleri, der forestiller en historiske begivenhed, være malet uden tendens?
Et historiemaleri er en genre, der typisk skildrer historiske begivenheder eller scener. Det har kunne bruges til bestemte formål, såsom at forskønne historier om kongers magt og historie. Hvis det er malet lang tid efter en historisk begivenhed, vil der ofte være spor af maleriets samtid. Malerens fortolkning af fortiden, vil ofte være farvet af samtidens udviklinger og malerens egne holdninger. Historiemaleriet som genre er derfor interessant, da det ofte skildrer scener, som har fundet sted, men hvordan de er fortolket i billedet, afhænger meget af samtid, afsender og formål.

- Eleverne skal reflektere over genren historiemalerier og hvilken betydning det har på fortolkningen af en historisk begivenhed, når tendensen er stærk?

Kan et maleri nogensinde males uden en tendens fra maleren? (Hvorfor/hvorfor ikke?)

Nej, der vil altid være en afsender i et maleri (det samme gælder for foto, litteratur, film, mm.). Afsender har altid en form for tendens, og derfor kan et maleri aldrig være 100% tendensløst. Maleren vil altid have deres eget blik på motivet, hvilken samtid de kommer fra, hvilken politisk holdning de har, hvordan de forstår motivet gennem deres øjne. Dermed kan man aldrig kigge på et maleri, der ikke har en tendens. Men det betyder ikke, at man ikke kan bruge det som kilde eller som en del af forståelsen for et motiv. Man skal bare altid have malerens tendens og formål med i overvejelserne, når man fortolker og analyserer deres maleri.

- Eleverne skal overveje om et maleri nogensinde kan være tendensløst, når der altid vil være en afsender, der har fortolket motivet.

Brugbarhed med tendens:

Spørgsmålet, om brugen af et maleri med tydelig tendens, handler ikke om at et maleri ikke kan bruges som kilde, men mere om at man skal have det for øje i analysen af kilden. Maleriet kan være med til at vise, hvem der var fremtrædende og vigtige personer hos de nationalliberale i tiden omkring Grundloven 1849 og afspejler også en historisk begivenhed der fandt sted. Eleverne skal gøre sig overvejelser om, at en kilde med tendens er ganske brugbar i forskellige henseender, man skal bare altid tage højde for tendens og hvad det gør for udformningen, konstruktionen og udførelsen af maleriet.

Altid en afsender:

Enhver kilde vil have en tendens på den ene eller den anden måde. Alle malerier er udarbejdet gennem en kunstners øjne, og dermed hans/hendes synspunkt. Der vil altid være en tendens fra kunstneren og hvis det er et bestilt værk, vil der næsten altid være en fortolkning bestilleren ønsker at

få frem. Alt har altid en afsender og der vil derfor altid være en eller anden form for tendens i alle malerier – om de viser en historisk begivenhed, en historisk person eller andet.

Constantin Hansen

Hotspot: Constantin Hansen

Litteratur

- Glarbo. En Brevveksling mellem maleren Constantin Hansen og Orla Lehmann. Fischers Forlag. 1942
- Jørnæs & Miss. Constantin Hansen. Thorvaldsens Museum og Aarhus Kunstmuseum. 1991
- Schlosser Schmidt, Sally. Constantin Hansen: Den Grundlovgivende Rigsforsamling (maleri), 1860-64. På Danmarkshistorien.dk. Aarhus Universitet. 2021. Hentet d. 16. maj 2024.
<https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/constantin-hansen-den-grundlovgivende-rigsforsamling-maleri-1860-64>
- Schlosser Schmidt, Sally. Constantin Hansens politiske motiv. *Kulturstudier*, 11(2), 92-121. Hentet d. 16. maj 2024. <https://doi.org/10.7146/ks.v11i2.123353>
- Vammen, Hans. Den Tomme Stat – Angst og ansvar i dansk politik 1848-1864. Museum Tusulanum Press. 2011
- Olsen, K.R., Frederiksen, P. & Søndberg, O. Historisk billedanalyse. I *Grundbog til Danmarkshistorien (Læreplan 2010)*. 2024. Systime.
<https://danmarkshistorien.systime.dk/?id=240>

Information

I dette punkt får eleverne information om, hvem maleren til billedet af Den Grundlovgivende Rigsforsamling er. Eleverne får viden om maleren, Constantin Hansen og hans arbejde med maleriet, som danner grundlag for den digitale platform – Den Grundlovgivende Rigsforsamlings første møde i Rigsdagssalen på Christiansborg Slot i 1848. Eleverne får også en forståelse for Constantin Hansens tendens i sit arbejde, eftersom han var politisk engageret i nationalliberalistisk politik. Desuden var maleriet bestilt af en nationalliberal, hvilket igen gør at arbejdet med maleriet er meget politisk farvet. Gennem enkelte citater af Constantin Hansen fra hans dagbog, får eleverne indsigt i hans tanker om perspektiv og synsvinkel i maleriet samt hans utilfredshed angående betalingen for sit arbejde. Eleverne kan læse om de nationalliberales fremgang og fald i politik gennem udviklingen af maleriet over 5 år. Eleverne kan desuden se et billede af kunstneren i billedikonet.

Eleverne får en bedre forståelse for arbejdet med det store maleri af Den Grundlovgivende Rigsforsamling. De får mulighed for at reflektere over den tendens, der ligger i arbejdet med beretninger om historiske begivenheder, hvordan en afsender altid vil være farvet af sin baggrund, omstændigheder og holdninger.

Elevopgave: Billedanalyse

Eleverne skal lave en billedanalyse af det store grundlovsbillede, som danner rammen for den digitale platform.

Svar og overvejelser er skrevet med *kursiv*

Til denne elevopgave får eleverne bedst mulighed for at fordybe sig i deres svar, hvis de har været inde på hotspot med Constantin Hansen, Alfred Hage, Orla Lehmann og Slesvig & Holsten. Derfor vil vi anbefale, at eleverne først laver denne store billedanalyse efter de har arbejdet med mange af opgaverne fra den digitale platform.

Eleverne kan se spørgsmålene til analysen på den digitale platform.

- Eleverne skal lave en grundig billedanalyse af Constantin Hansens maleri af Den Grundlovgivende Rigsforsamling
- Lad eleverne arbejde sammen i mindre grupper om den store billedanalyse. Det er en større opgave, hvor de skal tage sig tid til at overveje og reflektere over deres svar
- Eleverne kan finde hjælp til svarene i platformens tekster, lyd og opgaver

Svar på spørgsmål:

Helhedsindtryk:

Hvilken type billede/maleri er det?

Maleriet er et historiemaleri. Det vil sige, at det er et maleri, som beskriver (og fortolker) en historisk begivenhed. Det er en genre, hvor man kan illustrere en vigtig historisk begivenhed og dertil også inddrage sin fortolkning af begivenheden. Og dette er en fortolkning af den historiske begivenhed, indførelsen af Grundloven, der symboliserer skiftet fra enevælden til demokrati.

Er maleriet autentisk/realistisk/ægte?

- Hvorfor/hvorfor ikke?

Maleriet er ikke realistisk, da der er personer, som ikke var til stede ved det første møde i den grundlovgivende rigsforsamling. Fx er Grundtvig, Alfred Hage og Constantin Hansen malet ind, men de er ikke nedskrevet som deltagende ved mødet. Derudover, da Constantin Hansen ikke selv var til stede, og der ikke var faste pladser i forsamlingen, har han malet personerne og deres placering efter eget ønske og fortolkning. Han har fremhævet de nationalliberale, fordi han selv var støtter af det parti. Derudover er maleriet bestilt af Alfred Hage, som også var nationalliberal, hvilket også gør at maleriet måske ikke skal afspejle den ægte begivenhed, men som en nationalliberal ønsker at det skal fortolkes.

Analyse:

Hvor mange personer kan I finde på maleriet?

Se billede og liste over billedets personer til sidst i lærervejledningen.

- Hvilken politisk gruppe står forrest og centralt i maleriet? Hvor står de andre politiske grupper?

I forgrunden kan man se D.G. Monrad og Orla Lehmann i fuld figur. Omkring dem ses andre nationalliberale medlemmer i forgrunden. Den nationalliberale gruppe fylder mest i forgrunden på maleriet og står centralt i maleriet.

Bag de forreste mænd kommer de to andre grupperinger: Bondevennerne og De Konservative. Man kan se ansigterne af A. S. Ørsted og Balthazar Christensen. Derudover sidder N.F.S. Grundtvig faktisk også i mellemgrunden på maleriet.

I maleriets baggrund kan man se de bagerste rækker i salen, hvor Constantin Hansen og Alfred Hage står. Og så er der også tilskuerpladserne oppe i toppen af billedet, hvor kvinderne sidder og kigger på.

Beskriv maleriets perspektiv/synsvinkel:

Maleriets perspektiv er normalt perspektiv, da man er i øjenhøjde med mændene forrest i maleriet. Faktisk har Constantin Hansen malet billedet, så man kigger fra kongens perspektiv. Kongen ser ud på forsamlingen efter han har underskrevet landets første grundlov, og nu er enevælden slut, kongemagten er indskrænket og Danmark har fået folkestyre.

- Hvilken effekt giver perspektivet/synsvinklen fremfor, hvis man havde taget synsvinkel fra tilhørerpladserne (hvor kvinderne sidder) og kigget oppefra og ned på forsamlingen?

De står næsten alle sammen op og flere af dem er i bevægelse. Fra perspektivet får det effekten af, at man selv er en del af forsamlingen og at medlemmerne står afventende – venter på hvad der nu vil ske.

Perspektivet er tænkt som kongens synspunkt, det er nærmest som om, at man som beskuer af maleriet indtager kongens plads. Vi er nu kongen, og med det får man effekten, at folket har indtaget kongens plads – fra kongestyre til folkestyre.

Hvis synsvinklen eller perspektivet havde været anderledes, havde man ikke kunne skabe den samme effekt og bevægelse i billedet. Man havde haft sværere ved at se de forskellige grupperinger og man kunne heller ikke skabe den effekt af at tilskueren indtager en plads i forsamlingen på samme måde, hvis perspektivet havde været fra tilskuerpladserne. Constantin Hansen får skabt et interessant blik på en afventede forsamling, der lige har indført Danmarks første grundlov.

Fortolkning:

Hvordan er stemningen i maleriet? (Virker stemningen festlig, bekymrende, afventende, frustreret mm.?)

- Hvordan vil I aflæse stemningen?

Maleriet viser en blanding af en anspændt og afventende stemning. Mange personer står med seriøse blikke, lidt afventende i deres bevægelser, som passer godt ind i en fortolkning af at kongen lige har underskrevet den nye grundlov, og nu afventer vi folket, der indtager en del af magten og medbestemmelse i Danmark. Kigger man på ansigtsudtrykkene kan vi se nogle personer udvise tilfredshed gennem smil, fx Orla Lehmann og D.G. Monrad – de virker, i maleriet som om de er tilfredse, hvilket måske afspejler deres tilfredshed med indflydelsen af deres politik i grundlovens paragraffer.

Dermed kan der aflæses en forskelligartet stemning hos de forskellige personer og grupperinger i maleriet, som hænger sammen med deres tilfredshed med bestemmelserne til den nye grundlov. Man kan aflæse det gennem deres ansigtsudtryk, bevægelse og kropsholdning i maleriet. Samtidig er der en overordnet stemning, at alle er lidt afventende, som om de venter på at noget skal ske.

Hvilket budskab forsøger maleriet at komme med? (Kommer der en bestemt holdning frem?)

- Hvordan kommer det frem?

Eleverne skal reflektere over budskabet, som hænger meget sammen med tendens i maleriet. For hvorfor er det blevet malet? Hvorfor fortolkes det på den måde? Hvad forsøger kunstneren at vise med maleriet?

Budskabet, som maleriet viser, er et stærkt nationalliberalt parti, der har stor, politisk indflydelse på indførelsen af Danmarks første grundlov i 1849. Idet maleriet er bestilt af en nationalliberal, malet af en nationalliberal og fortolker en politisk begivenhed med de nationalliberale, bliver budskabet klart: at forskønne og forherlige de nationalliberales indflydelse i en politisk begivenhed i danmarkshistorien. De nationalliberale fremhæves som vigtige aktører i arbejdet med grundloven og i indførelsen af Danmarks demokrati.

Historisk sammenhæng:

Hvordan forholder maleriet sig til sin samtid?

- Bliver den politiske samtid afspejlet i billedet? Hvorfor/hvorfor ikke?

Maleriet forholder sig ikke til sin samtid. Den har også et meget subjektivt syn på begivenheden, der er blevet malet. Der er kun fokus på de nationalliberale, dermed viser den ikke den historiske virkelighed men kun et syn på historien. Den politiske udvikling for de nationalliberale i perioden, hvor maleriet er malet, var meget negativ. Partiet havde en del modgang med de politiske beslutninger i krigen 1864. Derfor forholder maleriet sig ikke særlig meget til den politiske udvikling i samtiden, men forsøger måske mere at forskønne fordi det gik dårligere for partiet i den periode.

Gennem billedanalysen får eleverne arbejdet med kildekritik af et maleri. Hvordan et maleri kan bruges som kilde til en historisk begivenhed eller periode. Men de får også en forståelse for, hvordan man er nødt til at forholde sig kildekritisk til maleriet, da der er mange faktorer der spiller ind i fortolkning og analysen af maleriet.

Lydsporet er skrevet, som om det Constantin Hansen, der taler til lytteren. Dog vil vi pointere, at dette ikke er citater fra Constantin Hansen, men blot faglige informationer, skrevet som om det er udtales af Constantin Hansen. Informationerne er fagligt funderet i fagtekster, som der er henvist til i litteraturhenvisningerne. De reelle citater af Constantin Hansen er skrevet ud og fremhævet som citater.

Slesvig og Holsten

Hotspot: Lysekroner

Litteratur

- National Museet. Da Demokratiet kom til Danmark. Hentet 24.11.2023. <https://natmus.dk/historisk-viden/temaer/militaerhistorie/danmarks-krige/foerste-slesvigske-krig/>
- Poulsen, Jens Aage. Hit med historien grundbog til 8. klasse. Gyldendal. 2006
- Vammen, H. Novemberforfatningen i Den Store Danske på lex.dk. Hentet 24. maj 2024 fra <https://denstoredanske.lex.dk/Novemberforfatningen>

Information

I dette punkt får eleverne en kort oversigt over konflikten, som opstod mellem Hertugdømmerne Slesvig og Holsten og det danske rige. De kan høre, at det var denne konflikt, som førte til de nationalliberales fald efter 1864. Eleverne får en kort beskrivelse af oprøret som opstod, da de nationalliberale ønskede en dansk helstat med Slesvig, mens hertugdømmerne ønskede at blive en selvstændig stat uden om Danmark. Eleverne får ikke en dybdegående indsigt i konflikten og alle de politiske bevægelser omkring den, men de får en forståelse for, hvad hovedpointerne i konflikten drejede sig om.

I kan selv vælge at dykke mere ned i konflikten i undervisningen med eleverne, hvis I ønsker.

Elevopgave: Ordjagt på kryds og tværs

Eleverne skal løse en kryds og tværs. De løser den gennem ledetrådene, som står skrevet på arket. Ledetrådene tager udgangspunkt i platformens tekster, lydspor, billeder mv. Dette er den sidste opgave eleverne skal lave. Vi anbefaler at eleverne først laver den, når de har arbejdet igennem alle andre hotspots.

Svar er skrevet i svarark
bagerst i lærervejledning

Eleverne skal bruge elevark B til denne opgave.

- Eleverne går på ordjagt i den digitale platform ud fra ledetrådene
- Eleverne kan finde alle svar i platformen

Gennem opgaven får eleverne mulighed for at samle op på al undervisningsmaterialets informationer på en ny, aktiverende og legende måde.

Find svarark på elevark B bagerst i lærervejledning.

Yderligere information

November-forfatningen: November-forfatningen blev vedtaget i 1863 og var en erstatning for helstatsforfatningen fra 1855. Forfatningen var en grundlov for kongeriget Danmark og hertugdømmet Slesvig, som skulle sørge for, at Slesvig var en del af det danske kongerige. Det var endnu et forsøg på at få indført den nationalliberale Ejderpolitik – Danmark til Ejderen.

FREDERIKSBORG

Elevark B

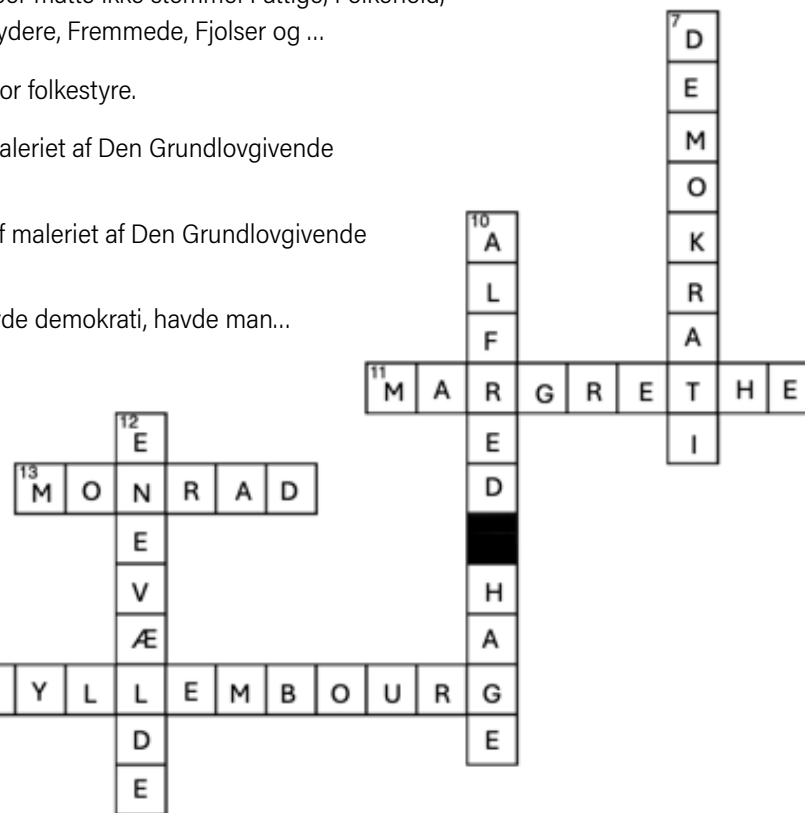

Vandret

2. Der udbrød kampe i Berlin, Wien og ...
5. ... bestemte i hjemmet i 1849.
9. Balthazar Christensen var medlem af denne gruppe.
11. Den første dronning som fik tronen efter sin far.
13. En af mændene som var med til at skrive den første grundlov.
14. Kvindelig forfatter som brugte et dæknavn i 1840'erne.
15. Danskerne stemmer om, hvem der skal bestemme til...

Lodret

1. I Danmark blev ... underskrevet d. 5. juni 1849.
3. Gruppen som ikke var glad for demokratiet eller grundloven i 1849.
4. Han kom i fængsel for at tale dårligt om kongen.
6. Disse 7 grupper måtte ikke stemme: Fattige, Folkehold, Fallenter, Forbrydere, Fremmede, Fjolser og ...
7. Et andet ord for folkestyre.
8. Maleren af maleriet af Den Grundlovgivende Rigsforsamling.
10. Bestilleren af maleriet af Den Grundlovgivende Rigsforsamling.
12. Før man havde demokrati, havde man...

Elevopgave: Kryds-og-tværs

- Gå på jagt efter svar og løs kryds-og-tværsen
- Brug ledetrådene til at finde de rigtige ord

